

POLDERGRASLANDEN

Studiedag Natuurpunt Grote Post Oostende
15 november 2014

Wilfried Vandaele
Vlaams volksvertegenwoordiger
Ondervoorzitter Vlaams Parlement
Lid Commissie Leefmilieu
Senator

Mij werd gevraagd de politieke context van het dossier te schetsen. U verwacht van mij dus dat ik hier alle smeuïge details van achter de schermen uit de doeken zal doen. Dat is niet zonder gevaar, want er moeten de komende maanden en jaren nog veel beslissingen genomen worden op milieugebied. Ook nog over de poldergraslanden zelf trouwens.

Maar goed, kort samengevat: tijdens de vorige legislatuur hebben SP.A en N-VA in de meerderheid hard aan de kar getrokken om de poldergraslanden te beschermen. Groen wou dat natuurlijk ook, maar die zaten in de oppositie en hadden dus niets in de pap te brokken. Zo gaat dat. SP.A en N-VA dus allebei pro bescherming, zij het dat N-VA toch wat meer oor had/heeft naar de verzuchtingen van de landbouw. Open VLD verklaarde zich ook voorstander van bescherming. Maar ook zij zaten in de oppositie en kwamen er dus niet aan te pas.

Maar de beide bevoegde ministers, milieu en landbouw, waren ministers van coalitiepartner CD&V. En vooral het kabinet van landbouw – dat is geen geheim - trok geregeld aan de rem. Sommige kwatongen zullen beweren dat het hier om verdragingsmaneuvers of politieke spelletjes ging, maar ik ontken dat. Ten stelligste.

Sta me toe met u eens snel door de geschiedenis te lopen. Maak u niet ongerust, we starten niet bij het ontstaan van de graslanden ergens in de middeleeuwen, maar pakweg 25 jaar geleden, op **21 oktober 1997**, wanneer het **decreet betreffende het Natuurbehoud** wordt gestemd. Dit Natuurdecreet wil de historisch permanente poldergraslanden (HPG's) beschermen, geeft een **definitie van "permanente graslanden"** en verwijst voor de afbakening naar de **biologische waarderingskaart**. Er komt een verbod op omploegen – scheuren - maar dat geldt enkel in groengebieden, parkgebieden, buffer- en bosgebieden. Verdere verfijning is mogelijk, maar de minister moet daarvoor een lijst opstellen van graslanden die behouden moeten worden buiten de genoemde zones.

Maar zo simpel is het niet. Zo ontstond al meteen **definitie van "permanent grasland**. En we zijn vertrokken.

Van **1999 tot 2004** levert Groen de milieuminister, maar over de poldergraslanden staat niets in het regeerakkoord. Vreemd. Vergeten, wellicht.

In **maart 2001** dienen SP.A, Volksunie en Groen wel een voorstel van decreet in om de polders te beschermen. De SP.A wil de mechanismen van het **duinendecreet** van 1993 toepassen op de polders. Het duinendecreet had echter zoveel weerstand opgeroepen (bij eigenaars en landbouwers) dat velen zo'n polderdecreet absoluut niet zagen zitten. Zelf vond ik dat ook geen goede werkwijze, want er was absoluut onvoldoende draagvlak.

Om toch iets te doen, werd in **2003** het scheurverbod uitgebreid tot permanent grasland in VEN-gebied. Ook werd de **definitie verfijnd**: "permanent grasland" moest ten minste 4 jaar oud zijn.

Weinig spectaculair, maar in **2006** komt er een **Besluit van de Vlaamse Regering** dat zegt dat er een effectieve bescherming van de poldergraslanden moet komen.

Ik maak een sprong naar 2009. Een lijst is er nog niet, maar op 3 juli 2009 breidt het Vegetatiebesluit het verbod op vegetatiewijziging weer een beetje uit, tot gebieden binnen beschermde landschappen, plus het Poldercomplex en Het Zwin. **En minister Crevits** doet een flinke belofte: ze gaat **binnen de 3 maanden een lijst opstellen van bijzonder waardevolle historisch permanente graslanden**. Hoera, D en H, de lijst zal er eindelijk komen!

Het zal de aandachtige toehoorder wel zijn opgevallen – en aandachtig zijn jullie allemaal, buiten Francky De Block, die al tijdens zijn eigen toespraak in slaap is gesukkeld –. Het zal de aandachtige toehoorder dus zijn opgevallen dat nu opeens niet langer gesproken wordt van “**historisch permanente graslanden**” zoals in het decreet van 1997, maar van “**bijzonder waardevolle historisch permanente graslanden**”. De politici verengen dus het perspectief. De snoodaards ! Maar goed, als selectiever zijn de zaak vooruit helpt, tot daar. Als die lijst er maar komt, en die komt er dus, want minister Crevits heeft het beloofd. En als er één minister is die je kunt vertrouwen, dan is het toch wel Hilde Crevits !

Maar de partij van de minister zet de puntjes op de i: we gaan de lijst pas goedkeuren als tegelijk het **wildschadebesluit** wordt aangepast (dat bepaalt de vergoeding van schade aangebracht door wild of beschermde soorten) én als de **biologische waarderingskaart** wordt herbekeken.

En dan komt het **regeerakkoord 2009-2014**, van de coalitie CD&V, SP.A en N-VA en met Joke Schauvliege als bevoegd minister. In dat akkoord staat de bescherming van de poldergraslanden duidelijk opgenomen: er komt een onderzoek, en er zal een lijst worden gemaakt. Maar wanneer het dossier ter sprake komt in het parlement, is er gelukkig collega Tinne Rombouts, die er op wijst dat vele percelen die op de kaart van HPG staan, in werkelijkheid akkerland zijn. Nog een geluk dat de collega dat ontdekt had, want het was ons geheel ontgaan dat sommige landbouwers intussen inderdaad opnieuw permanent grasland hadden omgeploegd, waardoor de kaart, die dateerde van 2006, dus niet meer actueel was.

De biologische waarderingskaart moest dus uitgezuiverd worden, en INBO en ANB deden dat in de loop van 2009 op basis van recente luchtfoto's en landbouwaangiften.

In 2010 komen er vragen in de Commissie Leefmilieu. Op vraag van SP.A-collega Michèle Hostekint zegt de minister dat INBO en ANB weliswaar de laatste hand leggen aan een geactualiseerde kaart, maar dat er nog overlegd moet worden met de Administratie Duurzame Landbouwwontwikkeling (ADLO). Maar niet getreurd: de lijst zal er op 1 september 2010 zijn. We wachten geduldig af, maar op 1 september komt er niets. Ook niet op 10, 20 of 30 sept... Op 5 okt vraagt SP.A-collega Crombez waar de lijst blijft.

De minister stelt ons gerust in haar **Beleidsbrief 2011**: op korte termijn zal een voorstel van kaart worden opgemaakt en door de Vlaamse regering worden vastgesteld. Er komt dus een lijst! En dan nog wel op korte termijn.

In de wandelgangen blijkt er echter een nieuwe discussie te ontstaan, opnieuw over de **definitie**. De term “**bijzonder waardevol historisch permanent grasland**” is niet helemaal duidelijk. ANB had al eens een definitie gemaakt voor “permanent grasland”, de term die oorspronkelijk gebruikt werd, maar nu spreken we dus sinds enige tijd van “bijzonder waardevol historisch permanent grasland”. En dat moeten we nu toch eerst eens goed definiëren, kwestie van zeker te zijn alvorens we verder gaan.

In 2011 komt er een rel in de Comm LM. Op 15 maart en 17 mei 2011 komen er vragen van Crombez, Peeters (Groen) en mezelf. Waar blijft de lijst? Crombez is zeer oneerbiedig tegenover de minister: hij zegt dat zijn broek afzakt bij het antwoord van de minister. John Crombez met broek is al geen gezicht, laat staan zonder...

Op 19 oktober 2011 stel ik de vraag in de plenaire vergadering: waar is de lijst? En omdat het zo lang duurt: kan de minister een moratorium instellen als bewarende maatregel. Dat blijkt niet te kunnen.

En intussen dachten de administratie Natuur en de administratie Landbouw diep na- dat was niet gemakkelijk, het zijn ambtenaren, normaal mogen zij niet te veel nadenken, maar ze deden het toch- ze pijnigden hun hersenen over de definitie van "bijzonder waardevol". En ze kwamen inderdaad met een definitie. Helaas kwamen ze allebei met een andere definitie...

En intussen is de **Beleidsbrief 2012** klaar. Daarin staat dat de lijst in het voorjaar van 2012 zal worden vastgesteld.

Collega Hostekint stelt een vraag in de Commissie Leefmilieu in februari 2012 en ik sluit aan. Waar blijft de lijst?

De minister was intussen, in december 2011, met iets nieuws op de proppen gekomen: "**drainageklassen**". Dat criterium staat niet in de decreten, maar constructief als we zijn, openen we onze blik en keken we waar we met dit criterium uit konden komen.

De CD&V stelde voor enkel de drainageklassen G, F en E-F als "bijzonder waardevol" te beschouwen. Dat zijn "uiterst en zeer natte", zogenaamde verzopen gronden. Samen waren die drainageklassen goed voor 1000 ha extra bescherming. Maar het uitgangspunt van de coalitiepartners was 4000 ha extra, het minimaal nodige voor Europa, nl. 4000-6000 ha.

De zaak blokkeerde.

Het kabinet Leefmilieu stelde vervolgens voor, in maart 2012, dat ook een bufferzone van 20 meter rond een selectie van kleine landschapselementen vergunningsplichtig zou worden. Het ging uiteindelijk om een extra 130 ha, maar bij de kleine landschapselementen die in aanmerking werden genomen, waren er die volstrekt niet interessant zijn in een poldergrasland, wel integendeel, bv. houtkanten en bomen. Andere zaken die wel essentieel zijn, zoals laantjes, grachten, depressies, microreliëf, zaten er niet in.

Resultaat: er kwam geen akkoord binnen de regering en dus ook geen lijst. De zaak zat muurvast.

Intussen was de minister in haar beleidsbrief 2012-2013 met een nieuw perspectief gekomen: "*Een finale beslissing kan genomen worden bij de definitieve vaststelling van de **instandhoudingsdoelstellingen** ."*

We moeten dus wachten op de IHD's.

En ook Open VLD meende zich -vanuit de oppositie- in het debat te moeten mengen, met een voorstel van resolutie om de graslanden te beschermen via onroerend erfgoed, nl. door ze als ankerplaatsen aan te duiden. Dat vond in onze ogen geen genade: het instrument van de ankerplaatsen en erfgoedlandschappen is niet toereikend voor een goede bescherming van de poldergraslanden.

Op 26 februari 2013 komt er een flinke rel in de commissie Leefmilieu van het Vlaams parlement. Ikzelf haal mijn kanon boven richting minister. Die ik nochtans graag zie, D en H, laat daar geen twijfel over bestaan. Ik zei dat ik "het kotsbeu was steeds dezelfde vragen te moeten stellen over hetzelfde onderwerp". En nog een paar lelijke dingen, die ik hier niet zal herhalen. U ziet, ik heb af en toe ruzie gemaakt met de minister. Nog niet zoveel als met mijn eigen vrouw, maar thuis gaat het niet over de poldergraslanden. Wel over andere dingen... maar dat gaat u eigenlijk niets aan.

Van de landbouw komt de kritiek dat enkel gewerkt wordt met luchtfoto's en papier, en in de zomer van 2013 stuurt de minister ambtenaren van INBO, VLM en ANB op pad om **de inventaris van de graslanden op het terrein te verfijnen**. Zo'n 12.000 ha wordt als waardevol bestempeld. Voor 430 ha was er nog geen beslissing. Kunnen we nu a.u.b. de lijst opmaken? Ah nee, want eerst moet er duidelijkheid komen over die 430 ha !

Intussen waren er weer 3 parlementaire vragen in juli 2013: waar blijft de lijst ?

De regeerperiode loopt ten einde. We hebben nog maar enkele maanden tot aan de verkiezingen van mei 2014. De partijen kruipen steeds dieper in hun loopgraven en gunnen elkaar nog weinig.

SP.A-collega Jurgen Vanlerberghe stelt nog eens een vraag op 7 januari 2014. CD&V-collega Verfaillie roept hem tot de orde. Hij vindt dat we toch wel erg snel willen gaan, en maant aan tot voorzichtigheid.

De graslanden staan natuurlijk wel in het regeerakkoord en de minister wil de IHD's goedgekeurd krijgen, want Europa wacht daar op. De tijd dringt. Nieuwe "pasmunt" komt op tafel: de landbouwsector wil graag nu al enkele overgangsmaatregelen afspreken om de PAS (Programmatorische Aanpak Stikstof) te milderen.

We zijn voorjaar 2014. Nog een paar weken en de parlementaire werkzaamheden stoppen, want er komen verkiezingen. De kabinetten zitten samen, komen er niet uit, zitten opnieuw samen, komen er niet uit. De parlementsleden LM zitten samen, komen er niet uit. De kabinetten én de parlementsleden zitten samen, ze komen er niet uit.

De verkiezingsdebatten worden op gang getrokken. Op jullie debat van Natuurpunt in Brussel op 29 maart 2014 roep ik CD&V- voorzitter Beke op om over de brug te komen. Vergeefs.

Maar dan komt toch de doorbraak. Op een moment dat niemand het nog verwacht. Op de ochtend van de allerlaatste zitting van het Vlaams parlement – 25 april 2014 - een maand voor de verkiezingen, op het ogenblik dat de zitting al begint, keurt de Vlaamse Regering een stappenplan goed: de IHD's en het gewijzigde decreet Natuur en Bos zullen dezelfde dag nog door het parlement worden goedgekeurd, en zodra de nieuwe regering er is, zal die de lijst van de bijzonder waardevolle historisch permanente graslanden voorlopig vaststellen en in openbaar onderzoek brengen. CD&V, SP.A en N-VA keuren het gewijzigde decreet Natuur en Bos goed. De kogel is door de kerk.

Het is niet dat we elkaar niet vertrouwden, D & H, maar om absoluut zeker te zijn hebben N-VA en CD&V tijdens de onderhandelingen voor de nieuwe Vlaamse regering deze zomer het punt voor alle zekerheid toch nog eens in het **regeerakkoord 2014-2019** gezet: "*We beschermen de bijzonder waardevolle historisch permanente kustpolder-graslanden op basis van de na het openbaar onderzoek vastgestelde kaart.*"

O-VLD, die uiteindelijk ook toetrad tot de regering –zeer tot haar eigen verbazing trouwens-, onderschreef die afspraak.

En het vervolg kent u: de nieuwe regering heeft de lijst voorlopig vastgesteld op 26 sept 2014.

Momenteel loopt het openbaar onderzoek. Uiteraard zullen de landbouwers zich in dat openbaar onderzoek laten horen, en dat moet ook. We hebben trouwens begrip voor de bezorgdheid bij de landbouwers. Ook bij de N-VA bepleiten we dat wie extra inspanningen doet voor natuurbehoud, daarvoor op een of andere manier beloond wordt. Vandaag al worden inspanningen op het gebied van vergroening meegerekend voor de Europese landbouwsubsidies. Wat ons betreft, mag dat systeem versterkt worden voor wie een tandje bij steekt.

Ik heb geen glazen bol, maar ik ben ervan overtuigd dat de voor natuur bijzonder waardevolle graslanden over 10-20 jaar ook financieel bijzonder waardevol kunnen zijn voor wie er nog heeft.

Dames en heren, ik besluit.

Politiek is een voortdurend zoeken naar oplossingen en evenwichten in doorgaans ingewikkelde dossiers. En dat leidt wel eens tot spanningen, zoals in elk huisgezin.

Maar ik maak me sterk dat we met deze Vlaamse regering ook de laatste hindernissen zullen nemen en de lijst binnenkort definitief gaan vaststellen. Waarmee er eindelijk een oplossing komt voor onze poldergraslanden.

Ik dank u.